

has increased by 15% worldwide and by 40% in Ukraine, along with the rate of presence on social networks [2].

Before building a new communication strategy, most museums experienced a crisis in the spring of 2020, which not everyone was able (and will be able to) overcome. The most popular among museum institutions are those online services that require less additional financial resources or specialized experience and skills. Activities and calls of the audience to participate in challenges also became widespread. For example, the #GettyMuseum Instagram challenge, as well as the Between Art and Quarantine campaign (and a bunch of others with a joint call to recreate a work of art at home). A large number of educational games, children's stories, quizzes and even video games (such as Prisme7 by Center Pompidou), as well as coloring and games with parents and children were created to support parents who want to quarantine their children with something useful and interesting.

Paying attention to the segments of the audiences that stood out during the quarantine, it is worth highlighting the local one, which has become of a new significance for museums. Institutions need to reach out to local communities to help local people and survive together in a crisis. A striking example is some of the most famous art galleries in Italy. Although today the borders between the countries within the EU are open, many Europeans are not ready to go to the country from which the Old World coronavirus began its journey. In such conditions, the Italians got a historic opportunity: to see their local masterpieces, free from the crowds of tourists, and quietly book a ticket in a few days, not weeks or months [3].

Museums often resort to a variety of tricks to encourage new segments in these turbulent times. Main topics are distraction from anxiety, enlightenment and humor. This has made museums more accessible and relevant to a wider audience. But will the experience they want to offer be different from the experience of regular visitors? Time will show.

Reference:

1. Моїсеева Н. І., Лапченко А. С., Омельченко Г. Ю. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні (зокрема на Харківщині) в умовах пандемії covid-19. *The 1st International scientific and practical conference "Science*

and education: problems, prospects and innovations” (October 7–9, 2020) CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2020. P. 386–391.

2. Музеезнавство, екскурсознавство, охорона пам'яток : метод. вказівки до проведення семінар. занять з дисципліни для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 242 «Туризм». / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка; уклад.: А. С. Лапченко, Н. О. Бондар. Харків. 2020. 24 с.
3. Lapchenko A. The course «rural tourism» as a means of patriotic education of students. *Актуальні проблеми освітньо-виховного процесу в умовах карантинних обмежень та дистанційного навчання* : збірник наук. пр. Харків : ХНУБА, 2021. С. 241–244.

ПЕРЕДАННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ДОСВІДУ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Міхно Олександр,

кандидат педагогічних наук,
директор,
Педагогічний музей України,
м. Київ,
e-mail: amihno@ukr.net

Матвійчук Оксана,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Інститут післядипломної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ,
e-mail: osvita-teka@ukr.net

Музеї завжди виконували важливу соціальну, освітню та культурну функцію в суспільстві. Музейна педагогіка з її величезним арсеналом способів організації педагогічної взаємодії з відвідувачами, з характерними результатами такої взаємодії (невимушеність, психологічно комфортна атмосфера, здивування, цікавість та безпосередність) посіла своє вагоме місце в освітньому просторі [2]. Музейна педагогіка сьогодні — це активізація роботи з різновіковою музейною аудиторією, розро-

блення нових міждисциплінарних проєктів, створення цікавих музейно-педагогічних програм тощо. Дослідники та практики довели, що музейний простір є середовищем, у якому освітня робота набуває більш творчих форм [1; 2; 7; 9]. Водночас музейна педагогіка є і підсистемою безперервної освіти, що сприяє вирішенню таких важливих завдань, як формування відчуття історичної, культурної та цілісної ідентичності особистості, розвиток здатності до самовираження в діалозі культур, переданні культурно-освітнього досвіду [5, с. 139; 3].

Нові корективи в музейну діяльність неочікувано та непередбачувано в березні 2020 року внесла пандемія COVID-19. У зв'язку з припиненням приймання відвідувачів оф-лайн музеї були змушені реорганізувати власну роботу, використовуючи соціальні мережі та започатковуючи різноманітні онлайн-проєкти.

Активно долучився до нових викликів та реальностей і один з найстаріших музеїв Києва — Педагогічний музей України, заснований ще на початку минулого століття й розташований у прекрасному місці, у самісінькому центрі столиці в чудовій споруді, побудованій спеціально для музею 1912 р.

Колектив музею в умовах пандемії не лише засвідчив музейну підтримку своїх відвідувачів та користувачів, а й визначив подальші пріоритети власного розвитку, і зокрема такого напрямку, як музейна педагогіка. Останні роки музей тісно співпрацює з Інститутом післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка у напрямі підвищення кваліфікації педагогічних працівників столиці [4; 5]. Це, зокрема, спільні заходи, інтерактивні лекції, відвідування педагогами музейних експозицій, участь у відкритті тематичних виставок, круглих столів, майстер-класів, а також організація та реалізація таких соціальних освітніх проєктів:

- Інститут у музеї (2014–2015 н. р.): <https://ippo.kubg.edu.ua/content/10131>;
- Педагогіка дитинства: нове життя «старих» методик навчання і виховання (2016–2017 н. р.): <https://cutt.ly/OvD0URx>
- Педагогіка позитиву (2018–2019 н. р.): <https://cutt.ly/ZvD0rGB>;
- PedCamp — Методично-педагогічне чаювання для вчителів (2019–2020 н. р.): <http://pmu.in.ua/?s=PedCamp>

Особливості організації та реалізації цих проектів, їх підсумки співробітники музею регулярно висвітлювали в доповідях на всеукраїнських науково-практичних конференціях [6; 8; 9; 10].

І в умовах пандемії COVID-19, музейні співробітники, зважаючи на потреби освітян підготували серію онлайн-проектів: «Педагогічні рефлексії», «Фотобанк Педагогічного Музею», «Цитата від музи педагогіки», «Афоризми Сухомлинського». «Доступні фонди Педмузею. Аудіофонди Педмузею», «Sukhomlinsky News» та провели 7 вебінарів-презентацій на тему «Онлайн-проекти Педагогічного музею України для вчителя».

Ці заходи були спрямовані на популяризацію проектів серед освітянської спільноти м. Києва та розвитку партнерської взаємодії в напрямі реальних змін у змісті та якості української освіти в межах програми підвищення кваліфікації керівників київських навчальних закладів. Учасниками вебінарів стали директори закладів загальної середньої освіти, які в умовах становлення Нової української школи потребують не лише знань щодо розвитку їх лідерської позиції та вміння організовувати роботу школи, але й культурного досвіду, цінностей, ідей відомих українських та світових педагогів [11]. Тому директори закладів загальної середньої освіти, розвиваючи власну культурну, соціально-культурну компетентність, зацікавлені в тісній співпраці з музеями, бібліотеками, іншими соціальними інституціями. Під час онлайн-заходів керівники шкіл зацікавилися матеріалами віртуальних виставок «Київ Сухомлинського», «Жіночі обличчя в науці», «Вільні змалку — Майдан для всіх поколінь! Історія одного протистояння», «Шляхи освіти слов'янських народів», «Педагогині», «Реклама в педагогічній періодиці ХІХ — І пол. ХХ ст.», «Фонотека: навчальний вініл», «Василь Сухомлинський — дитячий письменник», видавничими серіями «Бібліофонд Педагогічного музею», «Педагогічні републікації» та вибудовували спілкування у форматі діалогу. Матеріали онлайн-проектів музею використовуються й для підготовки модулів педагогічним працівникам на дистанційній платформі Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Отже, навіть в складних умовах пандемії COVID-19 Педагогічний музей України, використовуючи музейну педагогіку (зміст, методи та форми педагогічного впливу), реалізує передавання культурно-освітнього досвіду педагогічним працівникам. Використовуючи музейну комунікацію за допомогою сучасних технічних засобів (офіційний сайт музею, сторінка у соціальній мережі Фейсбук, проведення онлайн-заходів на платформі Meет) науковці музею сприяють професійному й особистісному розвитку педагогічної спільноти.

Використані джерела

1. Дудар О. Результати дослідно-експериментальної роботи з упровадження елементів музейної педагогіки в роботу дошкільних навчальних закладів м. Києва. *Музейна педагогіка — проблеми, сьогодення, перспективи*: матер. 5-ї наук.-практ. конф., 28–29 верес. 2017 р. Київ, 2017. С. 35–37.
2. Караманов О. Музейна педагогіка і організація експозиційного простору: сучасні підходи та інструменти навчання. *Історико-педагогічний альманах*. 2017. Вип. 1. С. 63–66.
3. Матвійчук О. Є. Виховання на цінностях. *Бібліосвіт: інформаційний вісник*. 2020. Вип. 1. С. 34–45.
4. Матвійчук О. Є. Національно-патріотичне виховання слухачів курсів підвищення кваліфікації. *Формування патріота в вимірі революції гідності та пріоритетів «Нової української школи»*: збірник статей учасників 1-го Всеукр. круглого столу з он-лайн трансляцією, 16–17 лют. 2017 р. Суми: КЗ СОІППО, 2017. С. 211–217.
5. Міхно О. П., Матвійчук О. Є. Музейна андрагогіка як напрям співпраці Педагогічного музею України та Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. *Короленківські читання-2016. Бібліотеки, архіви, музеї: інтеграція до світового наукового та історико-культурного простору*: матер. XIX Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12 жовт. 2016 р. У 2 ч. Ч. 2. Харків, 2017. С. 139–147.
6. Міхно О. П., Матвійчук О. Є. Підсумки реалізації музейного соціального проекту «Педагогіка дитинства: нове життя «старих» методик навчання і виховання» (вересень 2018 р. — червень 2018 р.). *Музейна педагогіка — проблеми, сьогодення, перспективи*: матеріали Шостої наук.-практ. конф., 26–27 верес. 2018 р. Київ: Талком, 2018. С. 58–62.
7. Михно А. П., Матвійчук О. Е. Коммуникационное пространство Педагогического музея Украины. *Библиотеки и музеи в современной образовательной и социокультурной среде: сохранение традиций и перспек-*

- тивы розвитку*: матеріали Междунар. научно-практ. конф., Минск, 24–26 септєбря 2019 г.: в 2 ч. Минск. Ч. 2. С. 44–47.
8. Міхно О. П., Матвійчук О. Є. Обмін педагогічним досвідом у форматі RedCamp: музейно-педагогічне чаювання для вчителів. *Музейна педагогіка в науковій освіті*: збірник тез доповідей I Всеукр. наук.-практ. конф., 28 лист. 2019 р., м. Київ. Біла Церква: Вид-во «Авторитет» ФОП Курбанова Ю. В., 2019. С. 136–139.
 9. Міхно О. П., Матвійчук О. Є. Соціальний освітній проект «Педагогіка позитиву» як інноваційна форма музейно-педагогічної діяльності. *Місія музею ХХІ століття*: збірник наукових праць, 14–15 трав. 2019 р. Полтава: видавець Говоров С. В., 2019. С. 18–24.
 10. Міхно О. П., Матвійчук О. Є. Нове життя методики Марії Монтесорі (на прикладі діяльності Педагогічного музею України). *«Монтесорі-педагогіка: історія, теорія, перспективи розвитку» (до 150-річчя від дня народження М. Монтесорі)*: матеріали Всеукр. (з міжнар. участю) наук.-практ. конф., 29 жовт. 2020 р. м. Херсон. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. С. 200–203.
 11. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні: посіб. для слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами» / за ред.: О. М. Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова та ін. Київ, 2018. 74 с.

ДОСВІД РОБОТИ КЗ КОР «КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ» В ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Молоткова Антоніна,

наукова співробітниця

КЗ КОР «Київського обласного археологічного музею»,

с. Трипілля, Київська обл.

e-mail: muztrypil@gmail.com

Пандемія COVID-19 охопила увесь світ та вплинула на роботу всіх сфер людської діяльності. Паніка, ізоляція населення та економічна криза змусили музеї працювати в новому режимі.